

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ оқу-әдістемелік кешені

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ

**ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ
КРИМИНАЛИСТИКА КАФЕДРАСЫ**

6В04205-ҚҰҚЫҚТАНУ

6В04202 - Мемлекеттік қызметі

БІЛІМ БЕРУ

БАҒДАРЛАМАСЫ

**студенттердің өзіндік жұмыстарын жүргізуге
арналған**

ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР

Студенттердің өзіндік жұмысы

2.1. Жұмыс түрлері. Олардың жалпы сипаттамасы. Жазуға қойылатын талаптар

1. Өзіндік жұмысты жазудың мақсаттары

Өзіндік жұмыс – оқытушының тапсырмасы бойынша және әдістемелік жетекшілігімен студенттердің танымдық қабілеттерін дамыту және өзіндік үздіксіз білім көтеруге бағытталған студенттердің жоспарланған жұмысы.

Оқу және ғылыми материалдың күрт өсуіне байланысты, пәнді оқуға арналған аудиториялық сағаттардың жетіспеушілігі барысында оқу үдерісі шеңберінде СӨЖ маңызды рөл атқарады. Жоғары оқу орнының кез келген бітірушісі студенттердің өзіндік жұмысы барысында қалыптасатын іргелі білімге, кәсіби қызметтің дағды, машықтарына, шығармашылық және зерттеу қызметінің тәжірибесіне, әлеуметтік және коммуникативті хұзыреттерге ие болуы қажет.

СӨЖ-дің дидактикалық міндеттері: аудиториялық сабақ барысында алған білімді бекіту, тереңдету, ұлғайту, жүйелеу; жаңа оқу материалын дербес түрде меңгеру; кәсіби машықты сондай-ақ дербес ойлау қызметінің дағдысын дамыту; дербес ойлау қабілетін, заңи әдебиетке, тәжірибелік заңи қызметке, құқық шығармашылық үдерісіне қызығушылықты жетілдіру.

СӨЖ-дің негізгі нысандары: үй жұмысы; жекелеген тақырыптар бойынша рефераттар дайындау; ғылыми студенттік үйірмелердің және ғылыми конференциялардың жұмысына қатысуды білдіретін, студенттердің оқу-зерттеу және ғылыми-зерттеу жұмыстары (студенттердің оқу-зерттеу жұмыстары - СОЗЖ және студенттердің және ғылыми-зерттеу жұмыстары - СҒЗЖ); аудиториядан тыс уақытта іскерлік ойындар ұйымдастыру және өткізу.

Үй жұмысы тәжірибелік және семинар сабақтарына өз бетінше дайындалудан, оқу үдерісінің бір бөлігі болып табылатын кез келген дербес оқу қызметі түрінде көрінеді. Негізгі қызметі – өз бетінше оқу машығын дамыту, жұмыстың әдістері мен құралдарын анықтау, оқуды жоспарлау болып табылады. Үй жұмысы аудиториялық сабақтарда алынған білім мен машықтарды бекітуге, дағдыны қалыптастыруға, жаңа материалды меңгеруге барынша көмектеседі.

Өзіндік жұмыстарды табысты орындауды қамтамасыз ететін дидактикалық шарттар: тапсырмаларды орындауға қатысты міндеттер мен ұсыныстардың нақты берілуі; оқу тапсырмасының негізделуі (не үшін, неге көмектеседі); үй тапсырмаларының тиімді көлемі; оқытушы арқылы есептің нысаны, тапсыру мерзімдері; кеңес беру түрлерін анықтау; бағалау критерилері оценки, бақылаудың түрлері және нысандары.

Студенттердің өзіндік оқу жұмыстарының мазмұнын құрайды: оқытушымен ұсынылған әдебиеттерді оқу және конспектілеу; курстың нақты тараулары, бөлімдері бойынша тәжірибелік сабақтарда талқылаумен ұштастыра отырып есептер шешу; семинарда немесе ғылыми студенттік

үйірменің отырысында талқылай отырып, сот істеріне шолу жасау; оқытушының тапсырмасы бойынша сот мәжілістеріне қатысу, әртүрлі ұйымдардың заң бөлімдеріне, нотариалдық кеңселердің жұмыстарымен танысу; үй тапсырмасы түрінде заң жобаларына пікірлер дайындау; тәжірибелік сабақтармен ұштастыра отырып, зерттелінетін тақырып аясында құқықтық құжаттардың жобасын дайындау.

Рефераттарды дайындау – СӨЖ ұйымдастыру және бақылаудың бір нысаны. Реферат (лат. *referre* – баяндау, хабарлау) – бұл ұтымды бағалау арқылы қайнар көздің мазмұнын қысқаша баяндау немесе бірнеше қайнар көздерді салыстыру және талдау негізінде қандай да болмасын проблеманың жай-күйін ашу. Оқу үдерісіндегі мазмұны және қызметіне байланысты рефераттар ғылыми-проблемалық және шолу-ақпараттық болып бөлінеді.

Рефератты жазу мақсаты – студенттерде әдеби және нормативтік қайнар көздермен дербес жұмыс істеу машыты жазу мақсаты – студенттерде әдеби және нормативтік қайнар көздермен, жарияланған сот- тергеу тәжірибесімен дербес жұмыс істеу машығын жетілдіру. Студенттер оларды талдау және жалпылау негізінде өзіндік негіздеу арқылы теориялық және тәжірибелік сипаттағы қорытындылар жасай алады. Рефераттардың тақырыптары, ұсынылатын әдебиеттер тізімі оқытушы арқылы анықталады. Қандай да болмасын кітаптың немесе мақаланың мазмұнын қысқаша баяндаумен байланысты рефераттар сәйкес тақырып бойынша дипломдық жұмысты дайындаудың алғашқы кезеңі болап қарастырылуы мүмкін. Реферат көлемі машиналық мәтіннің 15-20 беттік түрі ретінде бола алады. Рефераттың әдеттегі құрылымы: жоспар; тақырыптың негізделуі және міндеттері көрсетілген кіріспе; бірнеше параграфтан тұратын негізгі бөлім; тақырып бойынша жасалған түйіндер қарастырылған қорытынды; библиографиялық тізім.

2. Жұмысқа қойылатын жалпы талаптар

Студенттер өзіндік жұмыстың тақырыбын таңдауда келесідей ережелер ескерілуі тиіс:

-жұмыс нақты студенттің қабілетіне, мүддесіне, еркіне жауап беруі тиіс,
-жұмыс юриспруденция мамндығына пайдалы болуы керек (нақтырақ айтқанда тақырып ғылымның қазіргі жағдайын ескере отырып, мақала ретінде шығару үшін жарауы тиіс). Айтылғандар ғылымның алдыға қарай жылжуына байланысты студенттердің талаптарына жауап бере алатындайқайталанбауы қажет. Одан кейінгі тағы бір мүмкіндік көшіруге жол бермеу мақсатында өзіндік жұмыстардың нақты тақырыптары берлімейді.

3. Өзіндік жұмыстардың негізгі бағыттары

3.1. Рефераттар (баяндамалар)

Негізгі оқу курсы бойынша сындарлы шолу (салыстырмалы талдау) жасалынатын және уақыттың тарлығына байланысты негізгі бағдарламамен қамтылмай қалған криминология проблемаларына байланысты тақырыптар беріледі. Нақтырақ айтқанда, негізгі курста байланысты оларды үш топқа бөлуге болады: а) негізгі курста қысқаша қамтылған тақырыпты тереңірек ашу мақсатында; б) міндетті курста мүлдем қамтылмаған тақырыптар; в) студенттердің өзіндік жұмысына қатысты емес міндетті курста қарастырылатын тақырыптар.

3.2. Өзіндік жұмысты рәсімдеуге қойылатын талаптар

Жұмыс компьютерде терілуі қажет. Мәтінде курсы, пәні, автордың ТЕӘ, жұмыстың атауы көрсетілуі тиіс. Егер жұмыс аударма болса сол материалдың библиографиялық нақты мәліметтері берілуі қажет. Сонымен қатар аудармаға кәсіби терминдердің сөздігі қоса берілуі тиіс. егер де жұмыс аударма болмаса оның мазмұны беріледі. Жұмыстың соңғы бетінде міндетті түрде падаланылған әдебиеттердің нөмірленген тізімі міндетті түрде көрсетіледі. Мәтінде осы тізімдегі жұмыстың нөмірлері міндетті түрде тікелей жақшамен тиісті жерлері көрсетіліп тұруы тиіс.

3.3. Өзіндік жұмыстарға дайындық және оны жазу

Тақырыпты таңдау. Жоғарыда айтылған бағыттар бойынша тақырыпты алдын ала таңдауды студенттің өзі жүзеге асырады. Тақырыпты нақтылау, оқытушымен кеңесу арқылы жүргізіледі және жоспар жасалып, пайдаланылатын әдебиеттер тізімі нақтылана түседі. Туындаған кез келген сұрақтарға байланысты студент оқытушыдан жауап ала алады. Қажетті жағдайларда консультациялар тағайындалады. Сессияға екі апта қалғанға дейін жұмыс оқытушыға тапсырылады. Өзіндік жұмысты қорғауға сессия кезінде рұқсат беріледі.

3.4. Өзіндік жұмысты бағалау критерилері

Оқытушы әр студенттен жұмысты қабылдауда ауызша сұрақтар қояды. Студент жұмыстың мәтініне байланысты оқытушының қойған сауалына жауап беруі тиіс. Жауап беру барысында мәтіндегі бейнеленген материалды игергендігін (өзі жазғандығын, аударғандығын, көшіріп алғандығын) көрсетуі қажет. Жұмысты бағалауда мәтіннің жазбаша нұсқасын және студенттің өзіндік жұмысты жазудағы жаңашылдығын және түпнұсқалығын, берілген қорытындылар және нұсқаулардың негізділігін ескеруі тиіс.

1 СӨЖ «Қылмыстық заң»

Тақырып: Қылмыстық заң.

№1. Жаңа қылмыстық заңның кері күші болады ма, егер:

- жаңа редакцияда баптың санкциясында жазаның жоғары шегі төмендеп, бірақ төменгісі – көбейсе;
- жазаның жоғары шегі көтеріліп, бірақ төменгісі – азайса;
- жаңа редакцияда баптың санкциясында жазаның жоғары шегі төмендеп, ал төменгісі – өзгеріссіз қалса;
- негізгі жазаға балама жеңіл жаза қосылса, бірақ жазаның қалған түрлерінің шектері көбейсе;
- негізгі жазаның шектері төмендесе, бірақ санкцияға жазаның қосымша түрі енгізілсе.

№2. Қылмыстық кодексте кеңінен қолданылатын қылмыстық қызмет және оның нәтижесінің мөлшерін сипаттайтын «ірі залал», «ірі мөлшер» ұғымдарды түсіндіру үшін қандай әдістер қолданылуы мүмкін?

№3. Келесі ұғымдардың ара қатынасын анықтаңыз «қылмыстық құқықтың қайнар көздері», «қылмыстық заңнама», «қылмыстық құқықтың нормалары бар актілер».

№4. Өлтіремін деген қорқытумен хат Интернет желісі арқылы Алматы қаласынан Түркиядағы жәбірленушіге жіберілді. Қылмысты жасау орнын анықтаңыз.

2 СӨЖ «Қылмыстық жауаптылықтың негізі және қылмыс құрамы»

№1. Қылмыс құрамының түрлерін сипатталу әдісіне; құрылымына, объективтік жақтың құрылысына және қоғамға қауіптілік дәрежесіне байланысты анықтаңыз.

№2. ҚР ҚК Ерекше бөлімінің материалдары негізінде қылмыс құрамдарында көрсетілген қару-жарак; бөтен мүлік; пайдақорлық мақсат; қылмысты бір топ адамның жасауы; әрекеттің заңсыз сипаты сияқты белгілердің маңызын сипаттаңыз.

№3. ҚР ҚК 291 бабының диспозициясын қараңыз. Берілген қылмыстың затының: қылмыс құрамының құрылымдық белгісі; берілген қылмысты басқа ұқсас қылмыстық іс-әрекеттерден ажыратуға мүмкіндік беретін белгі; жауаптылықтың шараларын күшейтуді анықтайтын мән-жай ретіндегі заңи маңызын көрсетіңіз.

Қылмыстың объективтік жағы.

№1. Іс-әрекеттің және қоғамға қауіпті зардаптың ерекшеліктерін келесі кезекте көрсетіңіз.

- А) заңи анықтамасының жеткілікті, толықтығы дәрежесін анықтау;
- Б) жекелеген белгілердің бейнелену әдісі мен сипаттамасын айқындау (ашық белгілер, формальды белгілер, анықталмаған (бағалық) белгілер);
- В) қылмыстық заңда қолданылған заңи құрылымдардың сипатын түсіну (материалды немесе формальды құрам, жалпы және арнайы құрам).

ҚР ҚК 130, 131 бб. көрсетілген қылмыс затының қол сұғушылық затынан айырмашылығын баяндаңыз.

№2. Әрекетсіздік қылмыстық жауаптылықты туындата ма, егер әрекет ету міндеті: а) туыстық қатынастардан; б) мораль және құлықтылық нормаларынан; в) шарттан; г) алдыңғы мінез-құлықтан туындаса. Мысал келтіріңіз.

№3. Қылмыстық іс жүргізу кодексі жәбірленуші ретінде қылмыс арқылы физикалық, мүліктік немесе моральдық зиян келтірілген тұлғаны таниды. ҚР ҚК а) психикалық зиян; б) ұйымдастырушылық зиян; в) әлеуметтік зиян; г) жан азабын келтіргендігі үшін жауаптылықты қарастырады ма? Мысал келтіріңіз.

№4. ҚР ҚК Ерекше бөлімінің бір тарауын талдаңыз. Қылмысты жасау әдісі, қаруы, құралы, орны, уақыты және жағдайының: а) негізгі қылмысқұрамының белгісі ретінде; б) ауырлататын қылмыс құрамының белгісі ретінде; в) жазаны ауырлататын немесе жеңілдететін мән-жай ретінде маңызын көрсететін мысалдар келтіріңіз.

Қылмыстың субъективтік жағы.

№1. а) Тікелей және жанама қасақаналықтың; б) жана қасақаналық және менмендіктің; в) абайсыздықтың түрлерінің жалпы және ерекше айырмашылықтарды көрсететін кесте құрыңыздар.

№2. ҚК Ерекше бөлімінің нақты мысалдары негізінде ҚР ҚК 19 б. 4 б. мәнін түсіндіріңіз.

№3. Қылмыстық-құқықтық әдебиетте кінәнің дәрежесі көрсеткішін заңдастыру тиімділігі туралы хабарлама дайындаңыздар.

№4. Тікелей қасақаналықтың интеллектуалдық жағымен қамтылуы тиіс мән-жайларды берілген тізімнен бөліп көрсетіңіздер: а) қылмыстың объектісі; б) себептіліктің жолдары; в) қылмыс затының белгілері; г) күтілетін нәтиже, салдар; д) іс-әрекеттің объективтік жағына қатысты оны жүзеге асыру ерекшеліктері.

СӨЖ №3 «Іс- әрекеттің қылмыстылығын жоятын мән-жайлар»

№1. ҚР ҚК көрсетілмеген іс-әрекеттің қылмыстылығын жоятын мән-жайлар шет елдердің қылмыстық заңдарында болуы туралы басндама жазыңыз.

№2. Кәсіби және қару мен күрестің арнайы тәсілдеріне ие дайындығы бар тұлғалар тарапынан қорғану барысында «ерекше ұқыпты» болу талабының негізділіген байланысты өз қорытындыңызды беріңіз.

№3. Аса қажеттілік пен орынды тәуекелді салыстырмалы түрде талдаңыз.

СӨЖ № 4 «Жаза тағайындау. Қылмыстық жауаптылықтан және жазадан босату»

№1. Жаза тағайындау барысында ҚР ҚК 53 б. 1 т. көрсетілмеген мән-жайлар жеңілдетілген деп таныла алады. Заң журналдарында және Интернет

ресурстарында жарияланған сот тәжірибесін пайдалана отырып, қылмыстық заңда қарастырылмаған қандай мән-жайлар жеңілдетілген деп таныла алатындығын анықтаңыз.

№2. Қылмыстық жауаптылықтан және жазадан босатудың қолдану негіздері, құқық қолдану әрекеттерінің мазмұны және қолдану процедурасы бойынша айырмашылықтарын көрсетіңіз.

№3. ҚР ҚК Ерекше бөлімінде қарастырылған қылмыстық жауаптылықтан босатудың түрлерін қолданудың негіздері мен шарттарының ұқсастықтары мен айырмашылықтарын көрсететін салыстырмалы кесте құрыңыздар.